

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 14 listopada 2017 r.

Pozycja 242

POSTANOWIENIE z dnia 12 września 2017 r. Sygn. akt Ts 258/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Andrzej Zielonacki – przewodniczący i sprawozdawca
Zbigniew Jędrzejewski
Julia Przyłębska,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 czerwca 2017 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej B.O.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 12 grudnia 2016 r. (data nadania) B.O. (dalej: skarżący) zakwestionował zgodność: po pierwsze, art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930; dalej: u.p.s.) w zakresie zwrotu „i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej” z art. 67 ust. 1 w zw. z „aksjologią wyrażoną w Preambule Konstytucji”, art. 1, art. 2, art. 30, art. 31 ust. 3, art. 32, art. 38, art. 40, art. 47, art. 64 i art. 71 ust. 1 Konstytucji; po drugie, art. 8 ust. 3 pkt 3 u.p.s. w zakresie sformułowania „kwota alimentów świadczonych na rzecz innych osób” z art. 31 ust. 3, art. 32, art. 2, art. 64, art. 67 i art. 71 ust. 1 Konstytucji.

Postanowieniem z 7 czerwca 2017 r. Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. W zakresie pierwszego zarzutu, dotyczącego niekonstytucyjności art. 3 ust. 4 u.p.s., Trybunał uznał, że skarżący nie uprawdopodobnił naruszenia swoich praw podmiotowych, a także zbyt wąsko określił przedmiot skargi. Natomiast zarzut niezgodności art. 8 ust. 3 pkt 3 u.p.s. z art. 31 ust. 3, art. 32, art. 2, art. 64, art. 67 i art. 71 ust. 1 Konstytucji Trybunał uznał za oczywiście bezzasadny.

W zażaleniu na powyższe postanowienie skarżący stwierdził, że bardzo precyzyjnie opisał naruszenie jego praw podmiotowych przez organy, natomiast art. 8 ust. 3 pkt 3 u.p.s. stanowił podstawę „ustalenia okoliczności sprawy w sposób fikcyjny”, a więc miał wpływ na treść wydanej w jego sprawie decyzji.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2074) do postępowań przed Trybunałem wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK) stosuje się przepisy tej ustawy. Skoro postępowanie zainicjowane analizowaną skargą nie zostało zakończone do 3 stycznia 2017 r., tzn. dnia wejścia w życie u.o.t.p. TK, to zarówno wstępne, jak i merytoryczne rozpoznanie tej skargi określają przepisy u.o.t.p. TK.

Zgodnie z art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym. Bada w szczególności, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

Trybunał Konstytucyjny uznaje, że postanowienie o odmowie nadania rozpatrywanej skardze konstytucyjnej dalszego biegu jest trafne, a zarzuty sformułowane w zażaleniu nie zasługują na uwzględnienie.

Jak prawidłowo wskazał Trybunał w zaskarżonym orzeczeniu, skarga konstytucyjna musi zawierać stosowne uzasadnienie, w którym zostaną uprawdopodobnione stawiane zarzuty. Uprawdopodobnienie niekonstytucyjności przepisu wymaga przedstawienia przez skarżącego rzeczowej argumentacji pozwalającej przyjąć, że z powodu treści zaskarżonego przepisu doszło do naruszenia istoty jego praw podmiotowych.

Trybunał wyjaśnił skarżącemu, że wynikające z art. 67 ust. 1 Konstytucji prawo do zabezpieczenia społecznego zostało w nim unormowane ramowo, natomiast zakres i formy zabezpieczenia społecznego określone są w ustawie. Trybunał przywołał prezentowane w orzecznictwie stanowisko, zgodnie z którym nie narusza standardu konstytucyjnego uzależnienie zaspokajania potrzeb osób korzystających z pomocy społecznej od istniejących możliwości finansowych. Jedynie sytuacja, w której równowaga między potrzebami a możliwościami budżetowymi jest ewidentnie naruszona, może świadczyć o złamaniu tego standardu. W analizowanej sprawie skarżący nie wykazał, by doszło do naruszenia istoty prawa do zabezpieczenia społecznego. Skarżący zarówno w skardze, jak i w zażaleniu przedstawił argumentację, zgodnie z którą „organ” (skarżącemu najpewniej chodziło o Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie) celowo wnioskuje o niewystarczające środki na cele pomocy społecznej, bowiem na podstawie kwestionowanej normy i tak może zwolnić się z obowiązku świadczenia pomocy. Tego rodzaju wywody, oparte na przypuszczeniach skarżącego i niezwiązane z treścią zaskarżonego przepisu, nie mogą być uznane za prawidłowe uzasadnienie zarzutu niekonstytucyjności. Ponadto, jak trafnie stwierdził Trybunał, skarżący stale korzysta z różnych form pomocy społecznej. Argumentacja zawarta w zażaleniu dotycząca bezzasadnego – w przekonaniu skarżącego – nieuwzględniania jego niektórych wniosków o udzielenie pomocy czy trudnej sytuacji materialnej skarżącego, nie dowodzi niekonstytucyjności kwestionowanego przepisu. Okoliczności podnoszone przez skarżącego nie zmieniają bowiem oceny, zgodnie z którą uzależnienie zakresu i form pomocy społecznej od możliwości budżetowych samo w sobie nie może być uznane za naruszenie prawa podmiotowego określonego w art. 67 ust. 1 Konstytucji.

Jak wynika z przepisów u.p.s., zasada realizacji potrzeb osób znajdujących się w trudnej sytuacji z uwzględnieniem możliwości finansowych pomocy społecznej przewidziana w art. 3 ust. 4 u.p.s. jest ogólną wytyczną, która może wpłynąć na prawa podmiotowe osób ubiegających się o świadczenia. Jednakże szczegółowe zasady przyznawania świadczeń za-

warte są w odpowiednich przepisach regulujących każde z nich. Z uwagi na argumentację przedstawioną powyżej, analiza konstytucyjności przepisu wyznaczającego ogólną zasadę przyznawania świadczeń musi być przeprowadzona także przy uwzględnieniu przepisów szczególnych określających warunki przyznawania takiego świadczenia, o które ubiegał się skarżący. Z tego powodu Trybunał zasadnie zauważył w postanowieniu z 7 czerwca 2017 r., że skarżący nieprawidłowo określił zakres zaskarżenia. W sprawie skarżącego nie można uznać, że to wyłącznie art. 3 ust. 4 u.p.s. był podstawą prawną oddalenia jego wniosku o przyznanie świadczenia z pomocy społecznej, a w konsekwencji i tego, że stanowił on samoistną podstawę ingerencji w jego prawa podmiotowe. Dlatego też w kwestionowanym postanowieniu Trybunał właściwie przyjął, że zaskarżenie w tej sprawie jedynie art. 3 ust. 4 u.p.s., bez powiązania go z właściwym przepisem regulującym konkretny zasiłek (w tym przypadku art. 39 ust. 1 u.p.s.), jest niewystarczające. Z uwagi na zasadę skargowości obowiązującą w postępowaniu zainicjowanym wniesieniem skargi konstytucyjnej, wymogu prawidłowego sformułowania zarzutu nie może wykonać za skarżącego, działający z własnej inicjatywy, Trybunał Konstytucyjny.

Niezasadna jest także argumentacja skarżącego dotycząca przyczyn uznania przez Trybunał zarzutu niekonstytucyjności art. 8 ust. 3 pkt 3 u.p.s. za oczywiście bezzasadny. Wbrew stanowisku skarżącego Trybunał w zaskarżonym postanowieniu nie stwierdził, że przepis ten nie był podstawą prawną wydanych wobec skarżącego orzeczeń, ani też, że nie prowadził do ukształtowania jego sytuacji prawnej. Trybunał stwierdził natomiast, że z powodu treści tego przepisu nie doszło do zarzucanej w skardze ingerencji w prawa podmiotowe skarżącego. Wynika to z faktu, że uwzględnienie bądź nieuwzględnienie kwot wpłacanych przez skarżącego na rzecz likwidatora funduszu alimentacyjnego nie miało wpływu na oddalenie wniosku skarżącego o przyznanie zasiłku celowego. Przyczyną nieuwzględnienia wniosku było nie to, że skarżący przekroczył kryterium dochodowe (w sprawie przyjęto bowiem, że nie przekroczył), lecz to, że skarżący stale korzysta z różnych form pomocy społecznej, a z uwagi na charakter zasiłku celowego i dostępne środki finansowe organ gminy nie może uwzględnić wszystkich wniosków o pomoc, w szczególności wniosków składanych przez jedną rodzinę. Kwestionowany przepis nie doprowadził więc do ograniczenia prawa własności skarżącego i prawa rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji materialnej do szczególnej pomocy państwa, a także prawa do zabezpieczenia społecznego, gdyż jego treść nie była przyczyną nieuwzględnienia wniosku o przyznanie zasiłku celowego.

Mając powyższe na względzie, Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.